

سیدالشهدای خدمت؛

بررسی ریشه‌های تربیتی، سلوک قرآنی و توصیفات امام شهید از شخصیت آیت الله رئیسی

گزارش راهبردی - تحلیلی

- عنوان فرعی:
- شورای پژوهشی:
- تهیه کننده:
- تاریخ تهیه و انتشار:
- آدرس: خیابان فاطمی، کوچه ششم (پنجره)، پلاک ۱۳۲
- ناشر: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی
- شناسه سند:
- شماره تماس: ۰۲۱-۸۴۰۳۸۰۰۰
- پست الکترونیکی:
- پایگاه اینترنتی: www.ccoip.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

۳	مقدمه:
۴	بخش اول: ریشه‌های شخصیتی شهید رئیسی
۴	الف) خانواده، ساده‌زیستی و نظم شخصی
۴	ب) تهذیب نفس و اخلاق‌مداری در عرصه قدرت
۵	ج) تربیت در مکتب علما؛ از حوزه تا مسئولیت
۶	بخش دوم: ابعاد قرآنی سلوک شخصی شهید رئیسی در حکمرانی
۶	الف) مردم‌مداری، از جنس مردم بودن و دلسوزی
۶	ب) سعه صدر و گشاده‌رویی
۷	ج) اخلاص و صداقت
۷	د) تلاش و خستگی‌ناپذیری
۷	ه) عدم ورود به منازعات سیاسی کاهنده
۸	بخش سوم: تحقق حکمرانی قرآنی در جامعه توسط شهید رئیسی
۹	الف) تبری قلبی و لسانی و عملی از دشمن
۹	ب) اعتماد به جوانان و بهره‌گیری از ظرفیت مردم
۱۰	ج) عدالت‌محوری
۱۰	بخش چهارم: شهید رئیسی؛ شخصیت تراز انقلاب اسلامی
۱۳	بخش پنجم: توصیفات امام شهید از شخصیت شهید رئیسی

آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی، از برجسته‌ترین شخصیت‌های انقلاب اسلامی در دوران معاصر است که جامعیت نادری از فقاقت، تقوا، مردم‌داری و حکمرانی انقلابی را در خود جمع کرده بود. ایشان در طول دهه‌ها خدمت در مناصب گوناگون قضایی و اجرایی، همواره به‌عنوان نمادی از تعهد به ارزش‌های اسلامی و انقلابی شناخته می‌شد. دوران ریاست‌جمهوری ایشان، با محوریت عدالت، خدمت به محرومان، اعتماد به ظرفیت‌های داخلی و تلاش برای تحقق آموزه‌های قرآنی در عرصه اداره جامعه، آثاری ماندگار بر پیکره نظام جمهوری اسلامی بر جای گذاشت و از این رو فصلی درخشان در تاریخ کشور به شمار می‌رود.

شهادت ایشان در حادثه دلخراش سانحه هوایی، نه تنها ضایعه‌ای جبران‌ناپذیر برای نظام و ملت ایران بود، بلکه نشان داد که چگونه یک خادم واقعی انقلاب، تا آخرین لحظات عمر خود در مسیر خدمت به مردم گام برمی‌دارد. از همین رو، امام شهید، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (قدس سره) در بیانات متعدد خود، شهید رئیسی را «سیدالشهدای خدمت» نامیدند و بر ابعاد گوناگون شخصیت والای ایشان تأکید کردند. این توصیفات که از عمق شناخت و معاشرت چندین دهه‌ای با رئیس‌جمهور شهید برمی‌خاست، نشان می‌دهد که آیت‌الله رئیسی نه تنها یک مدیر کارآمد، بلکه یک انسان قرآنی و الگوی عملی از تحقق آموزه‌های اسلامی در عرصه حکمرانی بود.

با توجه به عظمت شخصیت و جایگاه والای این شهید بزرگوار، تبیین دقیق و مستند مؤلفه‌های شخصیتی، سلوک قرآنی و آثار حکمرانی ایشان، به‌ویژه در زمینه تحقق حکمرانی قرآنی در جامعه، امری ضروری و راهگشاست؛ چه آنکه شناخت این الگو می‌تواند برای نسل‌های آینده مدیران و مسئولان انقلابی، چراغ راه و سرمشق عمل باشد. در دنیای امروز که بسیاری از نظام‌های سیاسی از ارزش‌های معنوی فاصله گرفته و به مادیگرایی محض روی آورده‌اند، الگوی حکمرانی شهید رئیسی نشان می‌دهد که چگونه می‌توان با تکیه بر آموزه‌های قرآنی و اسلامی، نظامی کارآمد، عادلانه و مردمی را اداره کرد.

در این راستا، نوشتار حاضر در پنج بخش به بررسی ریشه‌های تربیتی و عوامل شکل‌دهنده شخصیت ایشان، ابعاد قرآنی سلوک شخصی در حکمرانی، مصادیق تحقق حکمرانی قرآنی در جامعه، جایگاه ایشان به‌عنوان شخصیت تراز انقلاب اسلامی و سرانجام توصیفات حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (قدس سره) از این شهید خدمتگزار می‌پردازد.

بخش اول: ریشه‌های شخصیتی شهید رئیسی

شکل‌گیری شخصیت یک مسئول انقلابی، مرهون سه مؤلفه بنیادین خانواده، تهذیب و تربیت می‌باشد. این عناصر، بستر پرورش انسانی معتقد، متعهد، پاک‌دست، مردمی و خداجو را فراهم می‌آورند؛ انسانی که با صلابت و ایمان، در مسیر تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی گام بردارد. شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی، نمونه کامل تربیت‌یافتگان این مکتب بود؛ مردی که ریشه‌های شخصیتی‌اش در زمین تربیت دینی، سلوک معنوی و ساده‌زیستی خانوادگی شکل گرفت و درخت وجودش با میوه‌های خدمت، عدالت، تقوا و صداقت به بار نشست.

الف) خانواده، ساده‌زیستی و نظم شخصی

یکی از وجوه کمتر دیده‌شده اما بسیار مهم شخصیت شهید رئیسی، سبک زندگی خانوادگی او بود. با اینکه در بالاترین مناصب نظام قرار داشت، هرگز از سادگی و صفای زندگی خانوادگی فاصله نگرفت. ارتباط عاطفی و تربیتی او با همسر و فرزندانش، برآمده از آموزه‌های دینی و اخلاقی بود. ایشان همواره بر رعایت حقوق همسر، تربیت دینی فرزندان و تقویت روابط خانوادگی تأکید داشت.

ساده‌زیستی یکی از خطوط ثابت زندگی او بود که حتی در دوره ریاست‌جمهوری نیز ادامه یافت. این ویژگی برگرفته از تعالیم اسلام و سیره معصومان (ع) است. چنان‌که حضرت علی (ع) در نامه ۴۵ نهج‌البلاغه می‌فرماید: «أَقْنَعُ مِنْ نَفْسِي بَأَن يُقَالَ هَذَا امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَلَا أُشَارِكُهُمْ فِي مَكَارِهِ الدَّهْرِ أَوْ أَكُونَ أُسْوَةً لَهُمْ فِي جُشُوبَةِ الْعَيْشِ»؛ آیا به همین رضایت دهم که مرا امیرالمؤمنین خوانند و در تلخی روزگار با مردم شریک نباشم و در سختی‌های زندگی الگوی آنان نشوم؟ زیرا مسئول و رئیسی در جامعه اسلامی می‌تواند عدالت را در حوزه فرمان خویش برقرار کند که درد محرومان و تهی‌دستان را درک کرده و چشیده باشد؛ وگرنه آنان که حتی از دور دستی بر آتش نگرفته‌اند، چگونه می‌توانند بر مشکلات و نابسامانی‌ها چیره شوند.

ب) تهذیب نفس و اخلاق‌مداری در عرصه قدرت

قدرت در ذات خود آزمونی برای انسان است. تاریخ پر است از افرادی که با دستیابی به قدرت، اخلاق را کنار نهادند و به‌جای خدمت، در پی منفعت‌طلبی رفتند. اما آنچه شهید رئیسی را متمایز می‌کرد، التزام بی‌بدیل او به اخلاق و تهذیب نفس در همه موقعیت‌های قدرت بود.

در مسئولیت‌های خطیری چون تولیت آستان قدس رضوی، ریاست قوه قضائیه و ریاست جمهوری، بارها با موقعیت‌هایی مواجه شد که می‌توانست با مصلحت‌اندیشی‌های سیاسی از اصول عدول کند؛ اما او همواره راه دشوار حق را برگزید. تقوا در تصمیم‌گیری‌های کلان، صداقت در بیان واقعیت‌ها، صراحت در مقابل فساد و انحراف، و پابندی به کرامت انسانی در برخورد با منتقدان، بخشی از ویژگی‌های بارز مدیریتی او بود.

امام صادق (ع) می‌فرماید: «إِنَّ أَحَبَّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي»؛ محبوب‌ترین برادران من کسی است که عیوبم را به من هدیه دهد. این نگاه نقدپذیر در سلوک مدیریتی رئیسی نیز مشهود بود. همچنین در کلام رسول خدا آمده است: «الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ»، و رئیسی این مسئولیت‌پذیری را در عمل نشان داد.

ج) تربیت در مکتب علما؛ از حوزه تا مسئولیت

شهید رئیسی از نوجوانی وارد حوزه علمیه شد و در مکتب علمای بزرگ تربیت یافت. اساتیدی چون آیت‌الله شیخ علی مروی، آیت‌الله فاضل هرنندی، آیت‌الله موسوی تهرانی، آیت‌الله سید علی محقق داماد، آیت‌الله احمد بهشتی، آیت‌الله مرتضی مطهری، آیت‌الله خامنه‌ای و آیت‌الله آقا مجتبی تهرانی، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری شخصیت علمی و اخلاقی او ایفا کردند.

ایشان در گفت‌وگوهای خود از تأثیر محیط معنوی حوزه بر روحیه مسئولیت‌پذیری‌اش سخن می‌گفت. به‌ویژه تربیت در جوار حرم امام رضا (ع) در دوران تولیت آستان قدس، تأثیری عمیق بر درونی‌سازی مفاهیم خدمت‌بی‌منت و کرامت انسانی داشت. در یکی از سخنرانی‌هایش تأکید کرد: «تربیت در حوزه علمیه یعنی در کنار علم‌آموزی، باید نفس را ادب کرد و اخلاق را زنده نگه داشت.»

با این نوع تربیت، شهید رئیسی مصداق روشن پرهیزکارانی است که امیرالمؤمنین علی (ع) در خطبه ۱۹۳ نهج‌البلاغه (خطبه متقین) اوصاف آنان را بیان می‌فرماید: «حَاجَاتُهُمْ خَفِيفَةٌ وَ أَنْفُسُهُمْ عَفِيفَةٌ، صَبَرُوا أَيَّاماً قَصِيرَةً»؛ انسانی با خواسته‌های اندک، پاک‌دامن، کم‌توقع و در برابر سختی‌ها شکمیا. شهید رئیسی چنین مسیری را طی کرد و همین تربیت درونی بود که به او قدرت داد تا در برابر طوفان‌های قدرت، ثروت و شهرت، استوار بماند.

بخش دوم: ابعاد قرآنی سلوک شخصی شهید رئیسی در حکمرانی

یکی از معیارهای قرآنی بودن یک کارگزار حکومت دینی، انطباق ویژگی‌های شخصی و سلوک رفتاری او در حکمرانی با مبانی قرآنی است. شهید آیت‌الله رئیسی از این منظر، شخصیتی کاملاً قرآنی بود که در تمام ابعاد مدیریتی و رفتاری خود، آموزه‌های وحیانی را به نمایش گذاشت.

الف) مردمداری، از جنس مردم بودن و دلسوزی

سیدالشهدای خدمت، همچون پیامبران الهی، از «جنس مردم» بود و نسبت به رسیدگی به مشکلات آنان، «حریص» و «دلسوز» بود. قرآن کریم این ویژگی را در توصیف پیامبر اکرم (ص) چنین بیان می‌کند: «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَّحِيمٌ»؛ به یقین، رسولی از جنس خودتان به‌سوی‌تان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است؛ و نسبت به هدایت شما حریص است؛ و نسبت به مؤمنان، رئوف و مهربان است. (توبه: ۱۲۸)

شهید رئیسی در برابر مردم «متواضع» و «فروتن» بود. او مصداق عینی فرمان الهی «وَ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ»؛ و بال خویش را برای مؤمنان فرو گستر. (شعراء: ۲۱۵) بود. او با مردم «مهربان» و «صمیمی» بود؛ اگر «تندخو» و «غلیظ‌القلب» بود، این جمعیت میلیونی در تشییع جنازه‌اش شرکت نمی‌کردند: «فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ كَوْنَتْ قَطَاً غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ»؛ پس به برکت رحمت الهی، با آنان نرم‌خو و پُر مهر شدی، و اگر تندخو و سخت‌دل بودی قطعاً از پیرامون تو پراکند می‌شدند. (آل‌عمران: ۱۵۹)

ب) سعه صدر و گشاده‌رویی

شهید رئیسی هم در مواجهه با مردم عادی و هم مخالفان سیاسی، از «سماحت» و «سعه صدر» برخوردار بود. امیرالمؤمنین علی (ع) در نهج‌البلاغه می‌فرماید: «إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأُمُورٍ عَبَادِهِ شَرَحَ صَدْرَهُ لِذَلِكَ»؛ به راستی چون خداوند بنده‌ای را برای اصلاح کار بندگان خود انتخاب کند، به او شرح صدر عطا می‌کند. (نهج‌البلاغه، نامه ۵۳)

او «أُذُنٌ خَيْرٌ» و گوش شنوایی برای همه جریانات سیاسی بود و بدون آنکه از اصول انقلابی‌اش تنازل کند، محل وفاق و همبستگی جریانات سیاسی درون انقلاب قرار گرفته بود.

ج) اخلاص و صداقت

شهید رئیسی «صادق» و «مخلص» بود. صداقت و اخلاص ایشان در دو چیز نمایان شد:

اول، شهادت که پاداش انسان‌های «صادق» است:

«مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا * لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ...»؛ در میان مؤمنان مردانی هستند که بر سر عهده‌ی که با خدا بستند صادقانه ایستاده‌اند، بعضی پیمان خود را به آخر بردند و در راه او شربت شهادت نوشیدند و بعضی دیگر در انتظارند و هرگز تغییر و تبدیلی در عهد و پیمان خود نداده‌اند. * هدف این است که خداوند صادقان را به خاطر صدقشان پاداش دهد. (احزاب: ۲۳-۲۴)

دوم، تشییع میلیونی که نشانی از این وعده الهی است که خداوند دل‌های مردم را به سمت انسان‌های صادق و مخلص هدایت می‌کند:

«إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا»؛ کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده‌اند، خداوند رحمن محبت آنها را در دل‌ها می‌افکند. (مریم: ۹۶)

د) تلاش و خستگی‌ناپذیری

شهید رئیسی مجاهدی خستگی‌ناپذیر بود که در مسیر جهاد، همه ملامت‌ها و سرزنش‌ها را نیز تحمل می‌کرد: «يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ»؛ آنها در راه خدا جهاد می‌کنند و از سرزنش کنندگان هراسی ندارند. (مانده: ۵۴)

ایشان همچنین «مدیر نشسته پشت میز» نبود، بلکه «مجاهد ایستاده در میدان» بود: «فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا»؛ خداوند مجاهدانی را که با مال و جان خود جهاد نمودند بر قاعدان برتری بخشیده و به هر یک از این دو دسته خداوند وعده پاداش نیک داده و مجاهدان را بر قاعدان برتری و پاداش عظیمی بخشیده است. (نساء: ۹۵)

ه) عدم ورود به منازعات سیاسی کاهنده

شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی به خاطر مردم و مصلحت نظام، وارد دعوایها و منازعات سیاسی کاهنده نمی‌شد؛ حتی اگر حق با او بود، صبر می‌کرد تا قدرت و شوکت نظام اسلامی در چشم دیگران دچار تنازل

نشود: «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ»؛ و نزاع و کشمکش مکنید تا سست نشوید و قدرت و شوکت و هیبت شما از میان نرود و صبر نمایید که خداوند با صبرکنندگان است. (انفال: ۴۶)

بخش سوم: تحقق حکمرانی قرآنی در جامعه توسط شهید رئیسی

ویژگی‌هایی که در بخش پیشین مورد بحث و بررسی قرار گرفت، برای قرآنی بودن یک کارگزار و مسئول حکومت دینی ضروری و الزم است، اما به تنهایی کافی نیست. آنچه که یک کارگزار حکومت دینی را به معنای اتم و کامل، قرآنی می‌سازد، دو عنصر بنیادین «باور عمیق او به حضور عملی و کارآمد قرآن کریم در همه عرصه‌های متنوع و گسترده حکمرانی کشور» و «تلاش جدی و پیگیر او برای عینیت بخشیدن به این باور و تبدیل آن به واقعیت‌های ملموس در عرصه اجرا و سیاستگذاری» است.

ممکن است در جمهوری اسلامی ایران، مسئولانی یافت شوند که برای ترویج و توسعه امور قرآنی در کشور -از قبیل قرائت، حفظ، ترتیل، تفسیر و سایر فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با قرآن- مبالغ قابل توجهی از بودجه‌های سالانه اختصاص می‌دهند، در سخنرانی‌ها و بیانات رسمی خود به آیات قرآن کریم استناد و استشهاد می‌کنند و حتی بعضاً منش و رفتارهای شخصی و فردی آنان نیز منطبق بر مبانی قرآنی و سیره نبوی و علوی است، اما در عین حال، اعتقاد راسخ و عملی به حضور فعال قرآن در سیاستگذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌های کلان و عرصه‌های اجرایی و مدیریتی کشور نداشته باشند. این شیوه حکمرانی در بهترین حالت ممکن، ناشی از «جهل» و عدم شناخت کافی از ظرفیت‌های قرآن کریم در حوزه مدیریت و حکمرانی است و در بدترین حالت، ناشی از «نفاق» و دوگانگی میان گفتار و کردار می‌باشد.

وجه تمایز و امتیاز شخصیت قرآنی شهید آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی با برخی از مسئولان دیگر نظام، دقیقاً در همین نقطه حساس و کلیدی نهفته است. ایشان در طول دوران مسئولیت‌های مختلف خود، تلاش‌ها و اقدامات گسترده و هدفمندی را برای قرآنی کردن نرم‌افزار اداره کشور و تحقق عینی حکمرانی قرآنی در جامعه به انجام رساند. سه مصداق برجسته و شاخص از مهم‌ترین این تلاش‌ها و اقدامات عملی ایشان به شرح ذیل قابل بررسی و تحلیل است:

الف) تبری قلبی و لسانی و عملی از دشمن

اولین و مهم‌ترین شرط و پیش‌نیاز برای تحقق حکمرانی قرآنی، نپذیرفتن ولایت شیاطین عالم و اظهار تبری صریح و روشن نسبت به آنان در قلب و زبان و عمل است. شهید رئیسی به همان اندازه که با مردم نرم‌خو، فروتن و متواضع بود، در برابر دشمنان دین خدا و دشمنان مردم نیز سرسخت، استوار و مقاوم بود. این ویژگی دوگانه شخصیت ایشان، دقیقاً همان توصیفی است که قرآن کریم از پیامبر اکرم (ص) و یاران با ایمان ایشان ارائه می‌دهد:

«مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ»؛ محمد (ص) فرستاده خداست و کسانی که همراه او هستند، در برابر کافران و دشمنان سرسخت و استوار، و میان خودشان مهربان و دلسوزند. (فتح: ۲۹)

همچنین خداوند متعال در آیه دیگری می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ»؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، هر کس از شما از آیین خود بازگردد (به خدا زبانی نمی‌رساند)، خداوند در آینده جمعیتی را می‌آورد که آنها را دوست دارد و آنها (نیز) او را دوست دارند؛ در برابر مؤمنان متواضع و فروتن، و در برابر کافران سرسخت و عزیزند. (مائده: ۵۴)

دیپلماسی عزتمندانه و استقلال‌طلبانه شهید رئیسی در برابر آمریکا و قدرت‌های غربی، موضع‌گیری‌های صریح و شجاعانه ایشان در مجامع بین‌المللی، و دفاع پرشور و بی‌پروا از مردم مظلوم و مقاوم فلسطین، همگی گواهی روشن و آشکار بر وجود این روحیه قرآنی و انقلابی در شخصیت ایشان بود.

ب) اعتماد به جوانان و بهره‌گیری از ظرفیت مردم

شهید رئیسی همچون ذوالقرنین که در قرآن کریم به مردم و جوانانی که از او درخواست کمک و یاری کرده بودند، فرمود: «فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ» (پس شما با قدرت و توان خود مرا یاری کنید)، به ظرفیت بی‌نظیر و توانمندی‌های بالقوه مردم و به‌ویژه نسل جوان و پرتلاش ایران، باور عمیق و راسخ داشت. این باور نه صرفاً یک شعار سیاسی، بلکه یک اصل عملی در سیاستگذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌های ایشان بود.

شهید رئیسی هم در مسئولیت‌های دولتی و حکومتی از استعدادها و ظرفیت‌های جوانان نخبه و متخصص بهره گرفت و آنان را در پست‌های کلیدی و تصمیم‌ساز به کار گمارد، و هم در بخش خصوصی و اقتصاد مردمی از خلاقیت‌ها، نوآوری‌ها و ابداعات جوانان کارآفرین حمایت جدی و مستمر می‌کرد. این رویکرد

مشارکت محور و مردم سالار، نشان دهنده درک عمیق ایشان از تعالیم قرآنی در زمینه بهره گیری از توان جمعی امت اسلامی بود.

ج) عدالت محوری

دولت انقلابی و اسلامی باید در پی گسترش و تعمیق عدالت در تمامی لایه ها و ساختارهای جامعه باشد. این مسئله آن قدر در نظام معرفتی اسلام اهمیت و جایگاه دارد که قرآن کریم یکی از اهداف اصلی و بنیادین بعثت انبیای الهی و تشکیل دولت اسلامی را همین مسئله محوری می داند:

«لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»؛ ما رسولان خود را با دلایل و براهین روشن فرستادیم، و با آنها کتاب (آسمانی) و میزان (شناسایی حق و قوانین عادلانه) نازل کردیم، تا مردم قیام به عدالت کنند و جامعه ای بر پایه قسط و انصاف بنا نهند. (حدید: ۲۵)

شهید آیت الله رئیسی در مسئولیت خطیر، موفق و کارآمد خود در رأس قوه قضائیه، تا حد بسیار خوبی و قابل ملاحظه ای توانست طعم واقعی عدالت را به مردم بچشاند و احساس عدالت خواهی و عدالت مداری را در اقشار مختلف جامعه به وجود آورد و تقویت کند. ایشان با این پیشینه درخشان و سابقه اجرایی موفق در نظام قضایی، وارد دستگاه اجرایی و حکومت شد؛ و تمام تلاش، همت و انگیزه ایشان، اجرا و تحقق عینی و اشراق کامل «عدالت» در همه بخش ها، لایه ها و ابعاد حکمرانی دولت بود. عدالت در توزیع امکانات، عدالت در دسترسی به خدمات، عدالت در فرصت های شغلی و اقتصادی، و عدالت در برخورد با متخلفان و مفسدان، همگی از محورهای اصلی سیاستگذاری های دولت سیزدهم به ریاست شهید رئیسی بود.

بخش چهارم: شهید رئیسی؛ شخصیت تراز انقلاب اسلامی

با مرور و تأمل در ویژگی های شخصیتی، اخلاقی، مدیریتی و سیاسی شهید آیت الله سیدابراهیم رئیسی، باید گفت ایشان نمونه کامل و مصداق بارز «شخصیت تراز انقلاب اسلامی» است که تمامی ارزش ها، آرمان ها و اهداف انقلاب اسلامی را در وجود خود جمع کرده و در عرصه عمل به نمایش گذاشته است. در ادامه مهمترین مولفه های شخصیتی شهید رئیسی که ایشان را به جایگاه والای «شخصیت تراز انقلابی» ارتقاء داده است، اشاره می شود.

- آیت الله سیدابراهیم رئیسی، **مجاهدی روشن ضمیر و پاکدل** بود که به پشتوانه اتکاء راسخ به نصرت الهی و باور عمیق به مردم، در دوران کوتاه اما پربار ریاست جمهوری خود، دغدغه و هدفی جز خدمت

صادقانه به مردم و گره‌گشایی از کار آنان نداشت و در عین حال، همچون عاشقان لقاءالله، بی‌صبرانه در انتظار شهادت و وصال به معشوق حقیقی بود.

- شهید رئیسی همچون پیامبران و اولیای الهی، **از جنس مردم و در میان مردم** بود: «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ»؛ به یقین، رسولی از جنس خودتان به سوی شما آمد. (توبه: ۱۲۸) **ارتباط مستمر، مستقیم و نزدیک رئیس جمهور علوی ما با مردم**، موجب شد که همواره اولویت‌ها و مشکلات اصلی و واقعی زندگی مردم را به درستی تشخیص دهد و اسیر حاشیه‌سازی‌های کاذب و جریان‌سازی‌های مصنوعی رسانه‌ای نشود. این رویکرد مردم‌محور و میدانی، دقیقاً همان توصیه‌ای است که امیرالمؤمنین (ع) به مالک اشتر فرموده‌اند: «وَأَمَّا بَعْدُ فَلَا تُطَوِّكُنْ أَحْتِجَابَكَ عَنْ رَعِيَّتِكَ فَإِنَّ أَحْتِجَابَ الْوَلَاءِ عَنِ الرَّعِيَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الضِّيْقِ وَقَلَّةُ عِلْمٍ بِالْأُمُورِ وَالْإِحْتِجَابُ مِنْهُمْ يَقْطَعُ عَنْهُمْ عِلْمَ مَا أَحْتِجَبُوا دُونَهُ فَيَصْغُرُ عَنْدهُمْ الْكَبِيرُ وَيَعْظُمُ الصَّغِيرُ وَيَقْبَحُ الْحَسَنُ وَيَحْسُنُ الْقَبِيحُ وَيَشَابُ الْحَقُّ بِالْبَاطِلِ»؛ و اما بعد (از این دستور)، هیچ‌گاه خود را در زمانی طولانی از مردم پنهان مدار؛ زیرا پنهان ماندن زمامداران از چشم مردم، موجب نوعی کم‌اطلاعی نسبت به امور (مردم و کشور) می‌شود و آنان را از آنچه نسبت به آن پنهان مانده‌اند بی‌خبر می‌سازد؛ در نتیجه مسائل بزرگ نزد آنان کوچک و امور کوچک در نظر آنها بزرگ می‌شود؛ کار خوب، زشت جلوه می‌کند و کار زشت، خوب؛ و حق و باطل با یکدیگر آمیخته می‌گردد. (نهج البلاغه؛ نامه ۵۳)

- **شهید رئیسی، «أَدْنُ خَيْرٍ» بود؛ یعنی گوش شنوا و دل پذیرا داشت.** او در مواجهه با مردم و در مواجهه با منتقدان و معترضان خود، از سعه صدر و بردباری کم‌نظیری برخوردار بود. این ویژگی اخلاقی و مدیریتی، از نشانه‌های انتخاب الهی و توفیق ربانی است؛ چنان‌که امام رضا (ع) فرموده‌اند: «إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَأُمُورٍ عِبَادَةٍ شَرَحَ صَدْرَهُ لِذَلِكَ»؛ به راستی چون خداوند عزوجل بنده‌ای را برای اصلاح کار بندگان خود انتخاب کند، به او شرح صدر عطا می‌فرماید. (عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۶۳)

- ایشان **در برابر مردم، متواضع و فروتن بود:** «وَإِخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ»؛ و بال (رحمت و تواضع) خویش را برای مؤمنان فرو گستر (حجر: ۸۸) و نسبت به مردم، نه متکبر و غلیظ‌القلب، بلکه مهربان و سرشار از عاطفه و محبت بود. این ویژگی اخلاقی و رفتاری ایشان، دقیقاً همان توصیفی است که مولای متقیان، امیرالمؤمنین علی (ع) در عهدنامه مالک اشتر از حاکم و والی اسلامی ارائه فرموده‌اند: «وَأَشْعُرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِيَّةِ وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ وَاللُّطْفَ بِهِمْ وَلَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبْعًا ضَارِبًا تَعْتَنِمُ أَكْلَهُمْ فَإِنَّهُمْ صِنْفَانِ إِمَّا أَحْ لَكَ فِي الدِّينِ وَإِمَّا تَطِيرُ لَكَ فِي الْخَلْقِ»؛ و قلب خویش را کانون رحمت و محبت و لطف به رعیت

قرار ده، و در مورد آنان همچون درنده‌ای مباش که خوردنشان را غنیمت شماری؛ زیرا مردم دو گروهند: یا برادر دینی تو هستند، و یا انسان‌هایی که در آفرینش شبیه تو می‌باشند (در هر حال باید حقوق آنها را محترم بشماری). (نهج البلاغه؛ نامه ۵۳)

- **شهید سیدابراهیم رئیسی، محبوب مردم بود**؛ اما محبوبیت ایشان نه فقط به خاطر تلاش خستگی‌ناپذیر و خدمات بی‌وقفه‌اش برای مردم، بلکه عمدتاً به دلیل تقوا و رابطه قلبی و تعبدی و عملی‌اش با خداوند متعال بود. او کار برای مردم را عمل صالح و کار برای خدا می‌دانست؛ و این راز و رمز محبوبیت و مقبولیت عمومی ایشان بود: «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا»؛ کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده‌اند، خداوند رحمن محبت آنها را در دل‌ها می‌افکند. (مریم: ۹۶) و به تعبیر بلیغ و حکیمانه مولای امیرالمؤمنین (ع): «مَنْ أَصْلَحَ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ أَصْلَحَ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ»؛ هر کس که رابطه میان خود و خداوند را اصلاح نماید، خداوند رابطه میان او با مردم را اصلاح می‌کند. (نهج البلاغه؛ حکمت ۸۹)

- **شهید رئیسی**، به همان اندازه که در برابر مردم متواضع و نرم‌خو بود، **در برابر دشمنان خدا و دشمنان مردم نیز سرسخت، مقاوم و استوار بود**. این دوگانگی رفتاری، نشانه شخصیت قرآنی و انقلابی اوست: «أَذَلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ»؛ در برابر مؤمنان متواضع و فروتن، و در برابر کافران سرسخت و عزیزند. (مانده: ۵۴)

- **شهید رئیسی، مدیر نشسته پشت میز و محصور در دفتر کار نبود**، بلکه خادم ایستاده در میدان و حاضر در صحنه بود و به پاس این جهاد شبانه‌روزی و خدمت خالصانه، اجری عظیم در پیشگاه خدای متعال خواهد داشت: «وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا»؛ و خداوند جهادکنندگان را بر نشستگان (بی‌عذر) به پاداشی بزرگ برتری داده است. (نساء: ۹۵)

- **شهید رئیسی، سیاستمداری صادق گفتار و صادق الوعد بود**. در رفتار و گفتار و کردارش، صداقت و راستی داشت. هم با خدا و هم با مردم و هم با خودش صداقت داشت؛ و شهادت نیز پاداش و جزای انسان‌های صدیق و صادق است: «مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَجْبَهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا * لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ...»؛ از میان مؤمنان، مردانی هستند که آنچه را با خدا عهد بسته بودند، راست و درست به جای آوردند؛ پس برخی از آنان نذر خود را به پایان

رساندند، و برخی دیگر در انتظارند؛ و هرگز تبدیل و تغییری ندادند * تا خداوند صادقان را به صدقشان پاداش دهد... (احزاب: ۲۳-۲۴)

بخش پنجم: توصیفات امام شهید از شخصیت شهید رئیسی

ابعاد شخصیتی، اخلاقی و مدیریتی شهید آیت الله سیدابراهیم رئیسی موجب شده بود که ایشان در نظر و نگاه امام شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه‌ای (رضوان الله تعالی علیه)، جایگاه والا و منزلت رفیعی داشته باشد. امام شهید در سخنان و بیانات مختلف خود، به ویژه پس از حادثه دردناک شهادت شهید رئیسی، درباره شخصیت بزرگ، ارزشمند و خدمتگزار ایشان صحبت‌های مفصل و عمیقی فرمودند که هر یک از این توصیفات، گوشه‌ای از عظمت شخصیت این مرد انقلابی و قرآنی را آشکار می‌سازد.

- شهادت گونه بودن درگذشت

امام شهید انقلاب در پیام تسلیت خود برای شهادت رئیس جمهور فرمودند: «با اندوه و تأسف فراوان خبر تلخ درگذشت شهادت گونه عالم مجاهد، رئیس جمهور مردمی و باکفایت و پرتلاش، خادم‌الرضا علیه‌السلام جناب حجت‌الاسلام و المسلمین آقای حاج سید ابراهیم رئیسی و همراهان گرامی ایشان رضوان الله علیهم را دریافت کردم. این حادثه ناگوار در اثنای یک تلاش خدمت‌رسانی اتفاق افتاد.»

همچنین ایشان در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت حضرت امام خمینی (ره) با استناد به آیه شریفه «وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ» (بقره: ۱۵۴) فرمودند: «به کسانی که در راه خدا کشته می‌شوند، مرده اطلاق نکنید؛ اینها زنده‌اند. اطراف این آیه -چه قبل این آیه، چه بعد این آیه- بحثی از حرکت نظامی و جنگ و قتال و مانند اینها نیست؛ [می‌فرماید] «فی سبیل الله». نمی‌شود ادعا کرد که معنای این «يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» کشته شدن در میدان جنگ است، چون هیچ قرینه‌ای بر این در این آیه وجود ندارد... راه خدمت به مردم، راه خدا است؛ راه کار جهادی برای مردم، راه خدا است؛ راه اداره کشور اسلامی، راه خدا است؛ راه پیشرفت نظام جمهوری اسلامی، راه خدا است. آقای رئیسی عزیز و همراهانش، در راه پیشرفت کشور، در راه خدمت به مردم، در راه اعتلای جمهوری اسلامی کشته شدند، [لذا] مشمول این آیه‌اند؛ اینها را اموات ندانید؛ بَلْ أَحْيَاءٌ؛ اینها زنده هستند؛ همان تعبیری که در باب شهدا وجود دارد. بنابراین، اینها را ما «شهادت خدمت» می‌دانیم، همچنان که مردم گفتند؛ از دل مردم جوشید این تعبیر «شهید جمهور» و «شهید خدمت»؛ این خیلی باارزش است.»

- تلاش بی‌وقفه و خستگی‌ناپذیری

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس سره) در پیام تسلیت خود به مناسبت شهادت شهید رئیسی فرمودند: «همه مدت مسئولیت این انسان بزرگوار و فداکار چه در دوران کوتاه ریاست جمهوری و چه پیش از آن، یکسره به تلاش بی‌وقفه در خدمت به مردم و به کشور و به اسلام سپری شد. رئیسی عزیز خستگی نمی‌شناخت.» همچنین در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) تأکید فرمودند: «همه اعتراف کردند که مرد کار بود، مرد عمل بود، مرد خدمت بود، مرد صفا و صداقت بود؛ این را همه اعتراف کردند. شب و روز نمی‌شناخت. در خدمتگزاری به کشور، یک نصاب تازه‌ای را به وجود آورد. ما قبلاً هم شخصیت‌های خدمتگزار داشته‌ایم، اما نه در این حد، نه با این حجم، نه با این کیفیت، نه با این صداقت، نه با این پرکاری و شب و روز نشناختن؛ یک نصاب جدیدی را آقای رئیسی (رحمة‌الله علیه) در باب خدمتگزاری به ملت ایجاد کرد.»

- خدمتگزار صمیمی و مخلص

امام شهید در پیام تسلیت خود فرمودند: «در این حادثه تلخ، ملت ایران، خدمتگزار صمیمی و مخلص و باارزشی را از دست داد. برای او صلاح و رضایت مردم که حاکی از رضایت الهی است بر همه چیز ترجیح داشت، از این رو آزرده‌گی‌هایش از ناسپاسی و طعن برخی بدخواهان، مانع تلاش شبانه‌روزی‌اش برای پیشرفت و اصلاح امور نمی‌شد.»

- فقدان جبران‌ناپذیر

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس سره) در دیدار با خانواده شهید رئیسی فرمودند: «ما یکی از بهترین عناصرمان در زیر این آسمان را از دست دادیم؛ یکی از بهترین‌ها را از دست دادیم... چاره‌ای نیست؛ اینها را باید تحمل کرد در راه خدای متعال... خداوند انشاءالله درجات آقای رئیسی را عالی کند. بنده هر چه فکر می‌کنم، هم برای خودم، هم برای کشور، هم بخصوص برای خانواده، احساس می‌کنم که این [حادثه] هیچ جبرانی ندارد؛ یعنی خسارت سنگینی است که واقعاً جبران ندارد؛ خیلی سخت است، داغ بزرگی است.» همچنین در دیدار با امیر قطر، رهبر انقلاب اسلامی از دست دادن رئیس‌جمهور جامع‌الاطراف هم‌چون شهید آیت‌الله رئیسی را سخت خواندند.

- خدمات بزرگ در حیات و پس از شهادت

امام شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس سره) در دیدار با خانواده شهید رئیسی فرمودند: «[ایشان] هم در دوران حیاتش خالصانه خدمت کرد و خدمت‌های بزرگی کرد، هم بعد از درگذشتش یک چنین خدمت بزرگی به کشور کرد با این اجتماع مردم. این که مردم به مجرد شنیدن حادثه، در شهرهای مختلف، در تهران، در مشهد و در جاهای دیگر بیایند در مساجد یا میدان‌ها اجتماع کنند، خیلی معنا دارد؛ این عاقله‌ای که مردم به ایشان نشان دادند، این وفاداری‌ای که به ایشان نشان دادند، خیلی معنا دارد.»

- مظهر شعارهای انقلاب

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس سره) در دیدار با خانواده شهید رئیسی فرمودند: «ایشان مظهر شعارهای انقلاب بود؛ یعنی همان حرف‌های اصلی انقلاب از دهان ایشان خارج می‌شد و این شعارها را ایشان شعارهای خودش قرار داده بود و مردم اینها را از ایشان شنیده بودند. همین مردم دارند این احساسات را برای این مرد نشان می‌دهند؛ معنای این چیست؟ معنایش این است که مردم به این انقلاب و به این شعارها دل بسته‌اند.»

- نمایش قوت جمهوری اسلامی به جهان

امام شهید در دیدار با خانواده شهید رئیسی فرمودند: «این سران کشورها که آمدند با ما ملاقات کردند، دیدم بعضی از آنها هم متوجه این نکته هستند که این تشییعی که از ایشان شد، در واقع، قوت جمهوری اسلامی را برای همه دنیا پیام می‌دهد؛ می‌فهمند که این فکر، این منطق، این مکتب، اینقدر بین این مردم ریشه‌دار است. همه چیز هم مردمند؛ یعنی وقتی که مردم با یک نظامی باشند، قوت اصلی نظام از ناحیه عاقله مردم است. سرمایه اجتماعی از این بالاتر؟ این اجتماع، این گریه، این اندوه عمومی، نه فقط در تهران، [بلکه] در کل کشور؛ سرمایه اجتماعی از این بالاتر؟ چه کسی این [کار] را کرد؟ چه کسی این را در چشم دنیا آورد؟ آقای رئیسی؛ ایشان کرد این کار را. اینها خیلی مهم است. خدای متعال دوست داشت این مرد را و درگذشت او را اینجور بابرکت قرار داد، مبارک قرار داد.»

- استفاده بهینه از فرصت‌های خارجی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس سره) در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) فرمودند: «[شهید رئیسی] در مسائل خارجی، از فرصت‌ها به بهترین وجهی استفاده کرد. اینهمه تحرک خارجی و سفر خارجی

آثار ارزشمند و بابرکتی برای کشور داشت، هم برای امروز کشور، هم برای فردای کشور. ایران را در چشم رجال سیاسی دنیا بزرگتر و برجسته تر کرد. انقلاب اسلامی را، ملت ایران را، در بیانات خود و در اظهارات خارجی خود، درست تعریف کرد و شناساند؛ لذا رجال سیاسی ای که امروز درباره او حرف می‌زنند، از او به عنوان یک چهره برجسته حرف می‌زنند؛ این برای ما که سال‌های متمادی با مسائل خارجی سروکار داشتیم، چیز جدید و باارزشی است.»

- سبک مدیریت صمیمانه

امام شهید در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) فرمودند: «سبک مدیریت او در بین همکاران خودش یک سبک ویژه‌ای بود، با صمیمیت همراه بود؛ با همکارانش، با وزراء، با مدیران دولتی با صفا و صمیمیت رفتار می‌کرد.»

- کرامت و عزت برای مردم

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس سره) در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) فرمودند: «برای مردم، کرامت قائل بود، عزت قائل بود؛ به مردم، به جوان‌ها برای اظهار نظر میدان می‌داد؛ حرمت مردم را نگه می‌داشت.»

- اعتماد و تکریم جوانان

امام شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (قدس سره) در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) فرمودند: «به جوان‌ها اعتماد می‌کرد، جوان‌ها را تکریم می‌کرد.»

- برخورد کریمانه با بدخواهان

امام شهید در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) فرمودند: «به کسانی که به خود او بدی کرده بودند، با کرامت برخورد می‌کرد؛ به کسانی که حتی به او اهانت کرده بودند، پاسخ تند، پاسخ زشت، پاسخ عصبی نمی‌داد.»

- صراحت در مرزبندی با دشمنان انقلاب

ایشان در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) در مورد شهید رئیسی فرمودند: «متقابلاً در مرزبندی با دشمنان انقلاب صراحت داشت؛ در مورد کسانی که با انقلاب بد بودند، مخالف بودند، دشمن بودند، دوپهلوی صحبت نمی کرد؛ صریح صحبت می کرد، مرزبندی صریح داشت؛ به لبخند دشمن اعتماد نمی کرد.»

- سرمشق برای سیاستمداران و رؤسای جمهور آینده

امام شهید در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) فرمودند: «اینها ارزش است، اینها درس است؛ هر کدام از اینها برای سیاستمداران ما، برای رؤسای جمهور آینده ما، برای کسانی که در یک بخشی مورد اعتماد ملت قرار می گیرند، یک سرمشق است.»

- سوز دل امام شهید برای کتمان فضایل ایشان در زمان حیات

امام شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه‌ای (قدس سره) در سخنرانی مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (ره) فرمودند: «بعد از فقدان این عزیز، من دیدم تقریباً همه روزنامه‌ها، همه مطبوعات، در فضای مجازی، اشخاص گوناگون از جریان‌های مختلف، از خدمات او و تلاش‌های شبانه‌روزی او حرف می‌زنند، از او تمجید می‌کنند، تعریف می‌کنند؛ دلم سوخت؛ دلم برای رئیسی سوخت؛ [بعضی از] اینها در زمان حیات او حاضر نبودند یک کلمه از این حرف‌ها را بگویند؛ در زمان حیات او این برجستگی‌ها را می‌دیدند اما کتمان می‌کردند، بلکه عکس آن را می‌گفتند و او را می‌آزردند. البته او غالباً جواب نمی‌داد اما گاهی پیش من می‌آمد و مقداری شکایت می‌کرد.»

توصیفات امام شهید انقلاب اسلامی از شخصیت شهید آیت الله سیدابراهیم رئیسی، تصویری جامع و کامل از یک انسان قرآنی، مجاهد خدمتگزار، مدیر صادق و صمیمی، و شخصیت تراز انقلاب اسلامی ارائه می‌دهد. این توصیفات نه تنها گواهی بر عظمت شخصیت شهید رئیسی است، بلکه الگو و سرمشقی برای تمامی مسئولان، سیاستمداران و رؤسای جمهور آینده جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود.

